

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.
Преплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

Преплата се шаље непосредно Администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије г. Вељко Рамадановићу, к. и. а. агенту у Котор. Доплате се шаљу Уређиваштву. Рукописи се не враћају.
Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број од пет цифара на петит слова по 4 паре за први пут, а за сваки даљи пут по 2 паре, из виших слова сразмерно више. Напомињемо оглас наплаћује се 1 перпер. — Осим најпријед-испољене цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксима још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

Дворске и дипломатске вијести

— Њихова Величанства Краљ Господар и Краљица отпутовали су на Ријеку у сриједу послјеподне, одакле су се вратили на Цетиње јуче послјеподне.

— Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко вратио се на Цетиње.

— Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, заступник команданта зетског одреда у очи Нове Године упутио је Његовом Величанству Краљу Господару телеграфски поздрав ове садржине:

„Његовом Величанству Краљу Господару, врховном команданту

Цетиње.

У име мојих храбрих другова, Твојих вјерних официра и војника зетског одреда подносим Ти, Господару, најпонижније честитке за Нову Годину са топлим молитвама од стране свих, да их још много дочекаш и да Те и у напријед стара срећа прати. Живио, Господару, Ти и Твоја проширена Црна Гора!

Заступник команданта зетског одреда командир Књаз Петар Петровић

На ову честитку послјеподне непуну сата Његово Величанство Господар благоизволио је упутити шљедећи одговор:

„Њ. В. Књазу Петру, Заступнику команданта зетског одреда,

Груда

Теби, официрима и војницима зетског одреда захваљујем на честитци, коју Ми у вашој синовљевој љубави подносите. Хвала, мила Моја бједо, хвала, соколови моји, који Ми вечер Мога дана у сјајну зору претвористе с побједом и осветом Крсова.

Краљ.

Пошто је Књаз Петар прочитао овај отпоздрав војски, настало је весеље, које је трајало до пред саму зору.

— Г-ђа Енар, супруга овдашњег француског посланика, допутовала је на Цетиње.

ТЕЛЕГРАМИ

— Наши извјештаји —

Мурићани, 10. јануара. — Од 4 сата по подне једно овеће турско одјељење са Тарабоша покушало је испад противу наше љевокрилне колоне, нападши је јаком пушчаном ватром. Наше митраљешко одјељење предузело је одмах одбрану и непријатељу спријечило напредовање и натраг га потиснуло, приморавши да се повуче у неред. Артиљерија с Тарабоша бранила је одступање својих трупа и енергично нападала наше трупе на Широчкој Гори. Црногорска пољска и опсадна артиљерија ангажовала се одмах у борбу и у брзо приморала непријатеља да умукне. — Бјегунци из Скадра сваким даном долазе. Они причају да у вароши влада терор и да нико не смије породице извести, ни тражити хране. У храни и другим животним намирницама влада велика оскудица. Уз то постоји несугласица између Риза Беја и Есад паше. Риза беј не живи више у вароши од кад је варош бомбардована, већ се налази у позицијама Бардањолу. Есад паша давао је оставку на команду, али кад му је запријеђено смрћу, повукао

је. Риза беј тјеша грађане, који му пријете предајом, да ће велика помоћ стићи из Цариграда.

— Кор-Биро —

Лондон, 5. јануара. — „Рајтер“ сазнаје, да ће Мишу пратити Јонескиа до Дувра. Јонески, који ће у недјељу приспјети у Букурешт, саопштиће у понедјељник резултат својих разговора са Даневом. До сада ови преговори нијесу имали никакав дефинитивни резултат. Одговор, кога је Данев дао Јонеску у четвртак, не слаже се погледом румунским, али се тај одговор не сматра као потоњи. По свој прилици преговоре ће наставити Мишу идуће недјеље.

Цариград, 5. јануара. — У заједничкој ноти велесиле, дајући савјет Турској да уступи Једрене, објављује да ће предузети све што је потребно ради очувања права сигурности муслимана и поштовања гробова и џамија. Нотом се изјављује да се у случају поновног рата Цариград ставља у опасност, и да би исти могао проузроковати проширење војних операција у Малој Азији. Питање острва ријешити се начином да се загарантује сигурност турског царства.

Цариград, 6. јануара. — Држи се, да се одговор портин неће моћи предати прије средине идуће недјеље.

Атина, 6. јануара. — Флота турска јутрос је изашла из пролаза и упутила се пут Имброса, затим се окренула на Лемнос и приспјела на двадесет миља на сјеверо-исток од Тенедоса. Турска флота се састојала од четири оклопнице, крстарице „Хамидије“ и тринаест торпиљера. Грчка је имала четири оклопнице и осам разорача и одмах отпловила у сусрет турској флоту. Бој се почео у 11 сати и по и трајао је с ожесточењем три сата. Турски су се бродови брзо у највећем нeredу повукли у пролаз, пуцајући на „Аверова“, који их је гонио. Гоњење се прекинуло на домаћају дарданелских топова. Турске оклопнице „Барбароса“ и „Тургут-рајс“ јако су оштећене; на „Аверову“ било је незнатних повреда. Губитци непријатеља су непознати.

Лондон, 6. јануара. — „Рајтер“ сазнаје, да су црногорски изасланици предали Греју и амбасадорима меморандум, којим се у појединостима истичу разлози због којих Скадар и Пећ имају припасти Краљевини Црној Гори, која би вољнија била да је нестане с Балкана као политичког фактора, него да се одрекне од поменутих мјеста. Меморандуму је прикључена карта на којој су обиљежене нове границе, које тражи Црна Гора. И остали балкански делегати спремају сличне меморандуме, у којима ће изнијети њихова тражења. — „Рајтер“ дознаје да су амбасадори одлучили да се Света Гора има сматрати као република.

Лондон, 7. јануара. — „Рајтер“ сазнаје, да је Гешов, председник министарства Бугарске, овластио изасланике у Лондону да телеграфским путем директно затражи од генерала Савова да отпочне непри-

јатељства у случају када би држали да нема никаквог изгледа на закључење мира.

Париз, 7. јануара. — „Хавас“ јавља да се турска оклопница „Медидија“, која се измакла у јучерашњој битци по ноћи, склонила у Портосаид, гдје је посланик грчки тражио да се или разоружа или отпрати одатле у року од 24 сата.

Цариград, 7. јануара. — Према сигурним твђењима, јучерањи министарски савјет мишљења је за мир; неколико министара били су за рат, али су остали у мањини. Држи се, да одговор Портин, и ако неће бити категорично одбијање, ипак ће проузроковати преписку са велесилама. Овдје се највећим нестрпљењем очекује исход поморске битке, јер свако увиђа, да ће исти бити од огромне важности по садашњу ситуацију.

Цариград, 7. јануара. — Савјетујућа скупштина сенатора, велесилошника и знатнијих људи сазвана је за сутра. Одговор портин ће се предати одмах.

Цариград, 7. јануара. — Послије подне приспио је транспортни брод „Решид паша“ са 70 рањеника из поморске битке. Тврди се, да се крстарица „Хамидије“ још налази у грчким водама и да је помоћу безжичне телеграфије у вези с министарством морине. Друго званично саопштење вели да се бој био између Лемноса и Тенедоса, трајао је неколико сати, с обе стране било је знатних губитака, турска се флота вратила здраво, добро. Рањеници су пренесени овдје.

Цариград, 7. јануара. — Послије подне влада је објавила шљедеће саопштење: Флота је зором изашла из Дарданела и ступила у бој са грчком флотом код Лемноса. Бој је трајао три сата. Нашим метцима повриједили смо непријатељску флоту; флота турска се повратила у Дарданеле побједоносно. Министарство иностраних дјела демантује вијест да је турска флота била потпуно уништена. Бој је трајао три и по сата. Било је на обе стране повриједа; са турских бродова јасно се видјело како је „Аверов“ био оштећен. У борби је учествовала сва грчка а само један дио турске флоте.

Лондон, 9. јануара. — „Рајтер“ сазнаје, да ће амбасадори сутра први пут расправљати питање о разграничењу Арбаније. Српски изасланик Веснић посјетио је послјеподне Греја и предао му меморандум, у коме је изнесено гледиште Србије у погледу Арбаније.

Биоград, 9. јануара. — Краљ Петар се потпуно опоравио од реуматизма.

Париз, 6. јануара. — Фалијер је усвојио заједничку оставку кабинета и понудио Бријану састав новог.

Париз, 9. јануара. — Кабинет је састављен: председник унутрашњих послова Бријан, иностраних Жонар, рада Бенар, трговине Гито, привреде Давид, колонија Морел, морине Боден, рата Етјен, просвјете Стег, правде Барто, финансија Клоц и грађевина Дипи.

Цариград, 9. јануара. — Синоћ су разаслане позивнице за савјето-

давну скупштину. Позвани су сви сенатори осим оних народности бугарске, српске и румунске; председник државног савјета, вјерски великодостојници, шеф и подшеф генералног штаба, екс командант армије Абдулах паша. Број позваних износије 100, шефови страних вјера нијесу позвани. Тврди се, да та скупштина неће бити сазвана да она донесе мишљење, које би обавезало владу, него влада ће само изложити војничку и финансијску ситуацију, саопштиће преписку дипломатску са турским амбасадорима, рапорте главног штаба и погодности продужења рата. Скупштина ће имати више карактер обавјештења. Влада ће затим обнародовати саопштење са излагањем разлога одлука. Резултат скупштине поднијеће се Султану, који ће затим држати породични савјет.

Лондон, 9. јануара. — Министар бугарски Тодоров је приспио. Његов пут овдје и у Петрограду односи се само на закључење зајма.

Цариград, 9. јануара. — У поморској битци 5. јануара погинула су 4 официра и 27 војника, а ранило се 4 официра и 78 војника на оклопници „Барбароса“.

Цариград, 9. јануара. — Из добро објашњеног извора тврди се, да се влада одлучила дефинитивно за мир; Султан сам жели мир. Одговор портин биће предан сутра вече. Већ сада се отворено говори у министарству иностраних дјела, да се влада одлучила на просто уступање Једрена. Послије дугог расправљања, министарски савјет ријешити је, да сазове за сутра на подне савјетодавну скупштину.

Лондон, 9. јануара. — „Рајтер“ сазнаје, да су спорна питања између Бугарске и Румуније одиста врло мале важности. Питање о Силистрији уређено је од стране Бугарске, пошто је иста пристала да уступи Румунији дио обалског земљишта, што ће Румунији дозволити да сагради у Монголији поморску луку, што је досада било немогуће због близине границе.

Берлин, 9. јануара. — „Волфбир“ јавља из Цариграда, да су се порта и скупштина изјасниле у корист пријема ноте велесиле и закључења мира.

Цариград, 9. јануара. — Тврди се, да је главна скупштина усвојила заједничку ноту велесиле о закључењу мира.

Цариград, 10. јануара. — Прије отварања савјета, султан је примио принчеве Фаредина и Абдул Мецида, затим великог везира и шекиулислама. Велики везир је у име султаново отворио скупштину; принчеви су присуствовали у једном споредном салону. Секретар министарског савјета прочитао је превод заједничке ноте велесиле, затим је министар војни изложио војну ситуацију; министар финансија прочитао је дуго излагање о финансијском положају, а мјесто назеблог министра иностраних дјела секретар је прочитао извод спољних односа. Одмах затим настало је живо расправљање. Говорило је више њих, међу којима: Ахмед Муктар и бив. велики везир Саид; сви

говорници без једног одобрили су владино становиште. Скупштина је усвојила владино објашњење и изјаснила се да прима заједничку ноту велесила. Влада ће одговорити да усваја савјет великих сила, пошто је убијеђена у њине добро намјере; узима на знање тврђења за моралну и финансиску потпору, и за очување земљишта која остају царевини. Скупштина је закључена у 4 сата. Око 80 лица присуствовало је затим расправљању, које се вршило при затвореним вратима. Одговор портин предаће се амбасадама сјутра послје подне. Вијест о донесеној одлуци скупштине учинила је живи утисак у вароши, гдје се констатује да је и сам турски народ са задовољством исту прихватио. Султан увиђа потпуно потребност закључења мира. Присуство сенатора принца Халима, главног секретара младотурског комитета, сматра се као знак да је комитет хтио да буде представљен на Скупштини.

Цариград, 10 јануара. — Енвер беј, бив. посланик капетан Цамид беј на челу три стотине софга организовао је у 3½ сата по подне плачевну манифестацију пред Портом. Манифестанти су продрли у унутрашње двориште и стали викати за вријеме сједнице министара, да су непријатељи они који напуштају Једрене и који попуштају шта више и Црној Гори. Манифестанти су тражили, да влада поднесе оставку. Велики везир је отишао у двор. Кабинет је дао оставку, ушљед манифестације. Махмуд Шевкет паша наменован је за великог везира, Талат бег за министра унутрашњих дјела, Изет паша за министра војног. Талат бег је изјавио „Рајтеру“, да овај покрет значи да ћемо да спасемо народну част или да изгинемо у том покушају. Не желимо продужење рата, али смо се ријешили, да одржимо Једрене по сваки начин.

Цариград, 11. јануара. — Наименовање Махмуд Шевкет паше за великог везира одушевљено је прихваћено.

Цариград 11. јануара. — Синоћ у 11 сати раздан је пред Портом народни манифест, у коме се излажу догађаји од почетка арбанаског устанка, војних дезертација, оставке Саидове, наименовања кабинета Муктарова, који је учинио погрешку да капитулира пред арбанаским бунтовницима. Даље се излаже апетит балканских држава, које су рачунале на слабост војничку Турске, те је тиме и створена балканска лига. Влада, и ако је знала да постоји лига, ипак је распустила 120.000 војника. Кабинет Муктар

паше није примијенио план припремљен за балкански рат и повјерио је команду неспособним официрима, те проузроковао поразе. Манифест такође напада кабинет стога, што и ако му је познато добро стање војске ипак хоће по сваку цијену да закључи мир. Пошто је тај кабинет дао оставку, то отоманска нација неће напуштати своја права у европској Турској и поднијеће свежртве. Турци ће доказати да су способни да с чашћу и славом живе у свјетској историји. Директор полиције и командант Цариграда смијењени су. Према листу „Теџу-ман Хакикат“ Шукри паша је упутио бившем кабинету шљедећу депешу: „Дознавши да ће се Једрене предати савезницима, ријешио сам да из вароши изведем све становништво, па затим наперивши топове на варош да је сравним потпуно и пробивши се кроз бугарску војску да дођем у Цариград.“ Баш у моменту кад је наступила промјена, кабинет је расправљао о тој депеши.

Цариград, 11. јануара. — У 10 сати у вече рањен је један ађутант од пуцњава манифестаната. Говори се такође да је рањен и министар војни.

Цариград, 11. јануара. — Стража на Портини, која је потоњих дана била повећана са 300 војника, била је само посматрач догађаја, јер је командант био одсутан. Манифестација је произвела на Портини неописану забуну. Манифестанти су јако нападали на владу, особито је био вријеђан Кјамил-паша. Говори се, да је Енвер беј продро у кабинет великог везира и ту затражио оставку кабинета, а у исто доба раздаване су прокламације народу.

Беч, 11. јануара. — „Нова Сл. Преса“ и „Нови Бечки Тагблат“ доносе изјаве српског посланика Јовановића, који је допутовао из Београда. У њима се истиче, да је Србија надахнута најбољим намјерама да одржи и појача односе сталног пријатељства са Аустро-Угарском. Што се тиче одређења границе Арбаније, Србија се нада да ће Аустро-Угарска бити предусретљива. На питање када ће Срби отићи из Драча и Љеша посланик је одговорио, да ће одмах бити тек се мир потпише и тек се изврши задовољавајуће разграничење Арбаније.

Лондон, 11. јануара. — „Рајтер“ сазнаје из дипломатских кругова да ће велесиле са незадовољством примити сваки симптом, који би садржавао намјеру савезника, да принуде Турску на плаћање велике ратне оштете. Овдје се надају да ће савезници доказати у томе погледу умјереност и неће поставити никак-

во тражење, које Порте не би могла примити или ако би то Порте усвојила, то би тиме јако била компромитована у будућности и финансијска ситуација Турске. Идући састанак амбасадора биће у суботу.

Солун, 11. јануара. — Српски наслѣдник који је овдје приспио, био је на вечеру код краља грчког. Данас одлази за Битољ, одакле ће кроз један дан преко Солуна опет се вратити у Биоград.

Париз, 11. јануара. — Кореспондент „Матена“ из Лондона јавља, да је пад кабинета Кјамилова произвео код кругова савезничких дијелом задовољство а дијелом узнемирење. Бугари су изјавили да је сада ситуација јасна, не треба нам више подносити турска ометања у Лондону, него ћемо се видјети на Једрену и Чаталџи; кад нам неће да уступе Једрене посредством велесила, то ћемо га ми узети оружјем; пробићемо чаталџијску линију и ући у Цариград. Тек добијемо одговор турски, који ће овог пута бити сигурно негативан, прекинућемо примирје. Црногорци су се изразили у истом смислу. Срби рекоше: треба опет да ратујемо, стога ће Турска још скупље платити.

Цариград, 11. јануара. — Комитет се ријешио у јутро на демонстрацију. Послије подне 50 људи с развијеним барјацима упутили се порти, гдје се држао министарски савјет. Група је продрла у унутрашњу авлију, имајући на челу Цамид бега, бив. посланика из Киркилисе, и, како се говори, Талата. Неколико шефова су ушли до сале, у то се зачула пушчана паљба, сигурно у предсобљу. Ађутант министра војног гађао је бив. посланика Исмаила, али га није ранио. Бив. посланик у Атини Муктар бег, који је именован за секретара вел. везира посјетио је ноћас све амбасаде и извијестио их о наименовању Махмуда. Талат бег, који је узео управу, изјавио је, да су све мјере предузете да се у Цариграду одржи ред. До 1 сата наименовање Махмуд Шевкетово није било дефинитивно, а сада се вели да ће Гази Ахмед Муктар бити именован за великог везира, а Махмуд Шевкет бити министар без портфеља.

Берлин, 11. јануара. — „Волф“ јавља из Цариграда да је смрт Назимова, којом се хоће да дискредитује мирна акција Енверора и Талатова, била проузрокована без сумње погрешком ађутанта. Енвер и Талат су били ријешили, да се избјегне проливање крви, али када су ађутанти Назимови почели пуцати кроз прозор на Енвера и његове другове, ови су одговорили, те тако је Назим и погинуо. Поред

српски. Од краја 13. столећа отпочела је сеоба сјеверних Арбанаса у Тесалију и Епир коју је цар Душан својим освајањем подупирао. За вријеме турског владања извођени су јаки процеси поарнаућивања, а Срби су морали да се селе.

Сјеверна арбанаска племена имају многе обичаје заједничке са Црногорцима, као што су: крсно име (слава), побратимство и сл., а сматрају се као рођаци са Србима у Црној Гори, јер су истог поријекла. Жене се међу собом, а вјеру не сматрају сметњом. И сами Миридити чувају предање, да су њихови преци словенског поријекла. Ова и остала предања о поријеклу арбанаских племена најбоље су проучили Хан и Хекарт. Вјероватно, да је данашње племе Куча у Црној Гори дијелимично арбанаског поријекла.

У свим варошима сјеверне Арбаније од Скадра до Драча одржале су се јаке српске општине (у Тирани 2000 душа). Многи старији путници, нарочито Хан, спомињу у својим књигама остатке претопљеног српског сеоског становништва. Милер је између Призрена и Скадра нашао на караванском друму српско село Сулки и Власно. У садашњем рату били су Црногорци изненађени, кад су међу Малисорима нашли чисто српско становништво, које се није претопило, а има их, који су се признали за Арнауте, али још говоре српски. Даље на истоку, у околини Ђаковице, примијетио сам, да

тога у вароши је потпун мир. Промјена кабинета је дјело војске, која безусловно хоће рат.

Беч, 12. јануара. — „Фремден-блат“ коментаришући догађаје у Цариграду вели: Метеж, који је усред озбиљне спољне кризе, створио државни удар, биће најстроже осуђен од свију европејских кругова. Стијече се убјеђење, да Енвер бег излаже своју земљу неизрачунљивим опасностима. Европа остављајући на страну све посебне погодности, сложиће се у заједничком поступку, да би отклонила опасност, коју би политичка неразмишљеност могла евентуално проузроковати.

Цариград, 12. јануара. — Муктар бег је дефинитивно наменован за министра иностраних дјела. Хасан Алија директор „Алемдара“ и Цеват герент „Икдама“ ухапшени су. Нуредин је успио да утече, а остали компромитовани новинари посакривали су се. Иностранци војни аташеји присуствовали су јуче погребу Назимову. Вели се да је Назим такође пуцао и да га је једно зрно погодило у лијево око, а друго у десну спљочницу. Кабинет Кјамила хтио је јуче да позове телефонски трупе у помоћ, али нико није дошао. Стража на Портини јесе одупрла. Директоранадолијских жељезница налазио се поред Назима кад је исти погинуо. Пошто је Кјамил потписао оставку Енвер бег је отишао код Султана одакле се вратио с вјешћу, да је Махмуд постављен за в. везира, а Изет за генералисима. Јуче је рањено око 12 лица, а велики је број ухапшен. Цензура над штампом и депешама врши се врло строго. Тврди се да су јучерању демонстрацију произвели официри, који су дошли с Чаталџе изјављујући да војска безусловно жели рат. Талат бег прив. министар унутрашњих дјела упутио је валијама депешу којом се каже: да је стога што је кабинет Кјамилов хтио да напусти Једрене и острва узрујани народ дошао пред Портом те је услед демонстрације кабинет дао оставку. Света права отаџбине биће брањена, те пошто је вјероватно продужење рата, народ се позива на моралну и материјалну потпору. Министри су око подна ишли у двор. Норадунџијан је такође био позван да дадне обавјештај о међународној ситуацији. Погреб Назим паше извршен је са војним почастима у присуству бив. вел. везира и Махмуд Шевкета. Махмуд Есад постављен је за шеик-ул-ислама. Ирадом се потврђује наименовање Махмуд Шевкета, који је с осталим министрима положио заклетву. Министарски савјет расправљао је питање о рату или

се Срби раштркани међу Арбанасима, довијали према приликама, па су носили арбанаско одијело, приммили арбанаске обичаје и језик, али код куће говоре српски; изван куће не може се познати да су Срби. Тако су били заштићени и могли су се слободноје кретати. То је иста појава као и мимикрије у животињском свијету (извјесне животиње подржавају друге, да би се лакше могле одржати).

Због претанања Срба Арбанаси су ојачани, па је стога у Сјеверној Арбанији становништво у већини арбанашко. Ја мислим, да Србији треба у своју државну заједницу да прими само толико Арбанаса, колико је потребно. Ради своје привредне самосталности мора Србија добити излаз на Јадранско Море и један дио арбанашке обале, али само онолико, колико је најпотребније. Ово заузимање земљишта, на коме живи стран народ, оправдано је важним привредним интересом, животном потребом. Оно би се могло назвати антиетнографском потребом. Оправдано је ово заузимање туђег земљишта тим више, што су дотични Арбанаси постали од алмагамовања Срба и Арбанаса, а међу њима живе и Срби.

Такви изузетци показали су се потребним и при образовању национално најчистијих суходемних држава, а само државе из острва могу бити потпуно чисте

ЛИСТАК

Израз Србије на Адрију

— Проф. Јован Цвијић — (2)

Од Јадранског Мора водило је у средњем вијеку неколико караванских друмова у срце Балканског Полуострва, и то од Дубровника, Котора и Бара. За области Косово, Метохију и Скопље био је зетски друм од највеће важности. Туда је извожена на запад понајвише стока и руде, а увожени су производи западног културног круга. Увоз и извоз обављале су Италија, нарочито Млечи, затим Дубровник и други далматински приморски градови. Са Византијом се много мање трговало. Солун није играо скоро никакву улогу.

И послје турског освојења имао је зетски трговачки друм вриједност, нарочито за предјеле, који леже сјеверно од Шарпланине, а које је Србија сада заузела; племена, која живе јужно од Шарпланине, употребљавала су понајвише стари римски друм. Via Egnatia и трговачко пристаниште у Драчу. У пркос све већој подивљалости и несигурности одржао се трговачки утицај јадранског Приморја све до половине 19. столећа на великом дијелу Балканског Полуострва. Један прашки љекар, д-р Ј. Милер, који је почетком 19. столећа дуго био у тур-

ској служби, саопштио је, да се на Косово и Метохију многи културни производи увозе преко Скадра из Италије, а стока извози. Шта више из западне Србије (нарочито из ужичког округа) туда су сточарски трговци извозили своју стоку у првим десетинама 19. столећа у јадранска пристаништа. Ја сам упознао у Призрену и Пећи трговце, који су пошљедних година још слали стоку и сточне производе на караванима у Скадар. Они су бирали најгоднији тренутак, кад разбојници нијесу затварали зетски друм или је разбојништво попуштало. Стари обичаји, дакле, ускрели су, кад су каравани поново пошли зетским друмом.

Тек пошљедњих десетина 19. столећа, кад је изграђена жељезница од Митровице преко Скопља за Солун, измијенио се правац трговине према југу, и на тај начин су Косово, Метохија и Скопље дошли у трговинску област Солуна.

Сјеверна Арбанија припада оним земљама Балканског Полуострва, гдје су се обављали опсежни процеси претанања, највише између Срба и Арбанаса.

У средњем вијеку ту је било измијешано српско и арбанаско становништво, али у планинама су Арбанаси били у јачем броју. Они су били подложени процесу посрбљивања; утврђено је, да су арбанаски племенски главари, вазали српских краљева, говорили и дописивали

миру и одговор на ноту велесилама. Тврди се у високим надлежним сферама да ће влада тражити да што прије закључи частан мир. Из кругова министарства иностраних дјела тврди се, да не треба сматрати овај кабинет као да ће да отпочне авантуристичку политику с неодложним прекидом преговора. Кабинет тачно познаје војничку ситуацију и закључиће мир само под уступцима које су турски пуномоћници учинили у Лондону, и неће никад уступити Једрене.

Лондон, 12. јануара. — „Рајтер“ сазнаје да су балкански изасланици ријешили да причекају још 24 сата пошто неки од изасланика нијесу још добили потпуне инструкције њихових влада односно потоње фазе ситуације. Изасланици сматрају догађаје у Цариграду као знак негативног одговора на ноту велесила. Делегати изјављују да се обзиром на измијењену ситуацију владе бакканске морају тачно извјестити о догађајима у Цариграду као и о положају велесила наспрам нове фазе. Савезници воде увијек рачун да су се велесиле озбиљно старале да сачувају мир и да потпомогну тражења савезничка, те стога морају узети у обзир положај велесила односно одговора Портине, иначе сада би конференција била прекинута. Нетачна је вијест да је турска мисија у Лондону била без инструкција из Цариграда.

Букурешт, 12. јануара. — „Универзал“ доноси интервју са Гешовим, којим исти понавља да се Бугарска одриче свију тражења у погледу Добруце. Гешов се нада да ће се садањи преговори повољно закључити.

Биоград, 12. јануара. — Принц Ђорђе отпутоваће ових дана на Ривијеру.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Нове карте. Издавачка књижарница Гене Кона, Биоград јавља: Дали смо у штампу и биће готова, чим буду тачно означене нове границе Србије: „Карта Краљевине Србије и Црне Горе“. Размјера 1:750.000 (са детаљним планом Биограда) према картама ђенералштаба издано Владимир Маринковић наставник географие у трећој гимназији. Карта је велика 60×66 см. и простире се са сјеверо-запада до Брчке на југоисток до Солуна а рађена је у 14 боја, са тачним означањем терена (висова) у истом Заводу и на исти начин као и ранија, код нас издата, карта Д-р Јов. Цвијића: „Краљевина Србија и Црна Гора“. Цијена је овако великој карти: на хартији 2.50 дина, на хартији са металним штаповима 3.50 дина, и на платну са металним штаповима 4.—дин. Такође смо дали у штампу нову „Карту Балканског Полуострва“, која је рађена по најбољој и најновијој Vogel-овој Карти Балкана из Stieler-овог Atlas-a, са додатком Далмације, Босне и Херцеговине (са планом: Биограда, Са-

националне. На Балканском полуострву, где су народи често врло измјешани, и један у другом укљештени, морају се овакве етнографске потребе показати. Нашећу неколико примјера. Бугарска је послје свога ослобођења 1878 године добила преко пола милиона правих Турака и скоро толико исто Грка; сада је заузела пристаништа на Егејском Мору, која насељавају Грци. А Грци, који су већ многе Арбанасе примили у своју државу и претопили их, заузели су сада Солун, чија је околина на сјеверу највише словенска. Створи ли се автономна Арбанија, у њену област ући ће приличан број Словена и Куцовлаха.

Узбуђење у неким круговима због српског пристаништа на Јадранском Мору није оправдано. Ствар је чиста. Затворена и економски скоро загушена Србија бори се за своју привредну самосталност, па је у року једног крвавог и скупог рата извојевала себи излаз на Јадранско Море. Она не може ни у којем другом правцу изићи на море, јер све остале морске обале зазеле су њене савезнице, Грчка и Бугарска илих је заузела Аустроугарска. Приморје, које је заузела Србија, чини географску целину са својом залеђином, Косовом и Метохијом, с којима је историјски везана. Заузето земљиште потпуно је страпо земљишту Јужне и Средње Албаније и никада није чинило цјелину у прошлости, никада ни као држава, а ни-

рајева, Скопља и Загреба) у размјери 1:1.500.000 а у величини 85×94 см., пре- радио Владимир Маринковић. Ова карта рађена је на исти начин и у истим бојама као и „Карта Србије и Црне Горе“, а биће готова чим буду тачно означене границе Балканских Савезних Држава. Цијена јој је: на хартији 3.50 дина, на хартији са металним штаповима 4.—дин. а на платну без штапова 6.—дин. Пре- продајцима који поруче преко пет комада, дајемо 20%, а преко десет комада 25% попушта. Ко нам новац у напријед пошаље, добија карте о нашем трошку. На пошиљке уз дочлату, поштарину сноси поручилац.

Срби и Мађари. (Поводом кризе у Угарској.) У укусном издању штампарије „Меркур“ изашла је из штампе политичка брошура „Срби и Мађари“ коју је написао Spektator (г. Павле Маринковић, бив. министар а сада народни посланик). Ову књигу новосадско „Српство“ овако приказује: „Ова је брошура двојако интересантна за све оне који се интересирају озбиљним политичким питањима. На првим странама ове брошуре изнијета је политичка историја Аустрије истина у кратким, али јасним потезима, што служи као увод за улазак у главно питање. На другој страни, она је интересантна због самог предмета расправе, којим су се релативно мало интересирали наши политички писци. Поткрепљујући своја резоновања врло солидним аргументима, писац је успио да и на овако скупеном простору убједи читатеља о потреби заједничког рада Срба и Мађара у борби противу германштине, која је исто тако велики противник Мађара као и Јужних Словена. „Судбине Срба и Мађара везала је историја. Њихова прошлост је слична њиховој будућности. Као год што су имали у прошлости задатак да заједнички бране слободу Европе од најезде с Балканом, тако у модерно доба имају мисију, које они на жалост још нијесу свјесни да бране слободу Балкана од најезде њемачке, далеко опасније од оне турске. Раније су били „Бедем цивилизације“, а данас треба да постану „Бедем слободе“ — вели на једном мјесту писац. Он сам увиђа да овој идеји стоји на путу безброј препрека; он предвиђа да ће она многим изгледати као нека шимера; он признаје да је тешко напуштати једну политику (политика дуализма) која је донијела добре резултате — свега тога биће и код Срба и Хрвата и код Мађара, али он вјерује да на крају крајева та идеја мора побједити, „јер она пружа и осигурава слободу и самосталност а народи то воле више свега“. Простор нам не допушта да изнесемо опширнији приказ ове корисне брошуре, која је уз све још написана лаким, за читање пријатним, стилем. Публици најтоплије препоручујемо ову брошуру а писцу би поручили, да се што чешће јавља са сличним брошурама, јер наша политичка књижевност оскуђева оваквим радовима. Субјективним и тенденциозним чланцима накупљена, наша публика наћи ће права одмора и насладе читајући овакве радове.“

Зајам бугарског Црвеног Крста. Бугарски Црвени Крст издаће 300 хиљада бескалатних срећака по 20 лева у злату у укупуној вриједности од 6 милиона златних лева. Издавање срећака преузео је синдикат, у коме су Бугарска Народна Банка, Бугарска Пољопривредна Банка, Балканска Банка и Бугарска Општа Банка. За вриједност срећака стоји добар јамчевни фонд, којим управља Управа Бугарских Државних Дугова, а ослобођени су од пореза и приреза, као и од

како провизија. Ово парче Приморја најзгодније је за изградњу српске жељезнице до мора и једини могући правца те жељезнице. И историјске традиције упућивале су Србију да тамо продире. Србија жели само трговачко, а не ратно пристаниште на јадранском Приморју.

Све поморске државе, које воде трговину, имају интереса, да се једном затвореном земљишту отвори пристаниште на мору. Аустроугарска и Италија имају у томе највише интереса. И сад оне највише увозе и извозе преко Драча, нарочито Аустроугарска. Тако ће бити и у будуће. Кад српско-јадранска жељезница буде готова, Италија ће лако пренијети своју трговачку робу у унутрашњост Балканског Полуострва. Али Аустроугарској би још више користило, него што јој користе жељезнице од Беча и Пеште преко Биограда. Аустроугарска би могла изградити више попречних жељезница у унутрашњост Балкана из њених далматинских пристаништа, која су за сада мртва. Аустроугарска ће моћи да се користи и српским пристаништем на Адрији. Те и пречне жељезнице са Јадранског Приморја у унутрашњост Балкана у толико су важније, што многе области на Балкану стоје сада изван домаћаја садашњих жељезничких пута, н. пр. Метохија, Тетово—Дибра, Пилот и т. д.

порезе на добитак. Бугарске власти при- маће те срећке без добитка (у вриједности од 20 златних лева) исплаћиваће се за првих 25 година са 25 златних лева, за других 25 година са 30 златних лева, а за пошљедњих 25 година са 35 златних лева. За првих пет година вући ће се срећке трипут, а послје двапут годишње. Главних згодитака биће од 100 хиљада, 75 хиљада, 60 хиљада, 50 хиљада и 25 хиљада златних лева. Свака са згодитком извучена срећка има право и на отплатну своту (25, 30 и 35 лева) а и свака извучена и исплаћена срећка учествује у даљим вучењима за згодитак. Синдикат позива на упис зајма аt pari, т. ј. 20 златних лева по свакој срећки. Упис је почео 2. јануара 1913.

Часопис „Жена“. Изашао је 1. бр. мјесечног часописа „Жене“. Часопис излази у Новом Саду под уредништвом Милице Јаше Томића. (Цијена 8 круна годишње, за Србију и остале земље 10 динара). Садржај 1. бр. овај је: Слика: Књегинја Јелена Петровна Константиновић, у скромном одјелу милосрдне сестре. — Сlike: из београдских болница. — Слика: Госпођа Мамулов превија једног рањеника. — Слика: Рањеници и болничарке у болници биоградској у школи код саборне цркве. — Слика: Српске болничарке. — Слика: Амбуланта у болници код саборне цркве. — Слика: Операција у болници код саборне цркве. — Слика: — Из болнице осамнаестог пука. — Слика: Рањеници и болничарке из болници у Палилули. — Слика: Операција у болници код саборне цркве. — Пјесма: Ускрс српских вила. — Мудре изреке. — Понадија. — Како гријешимо према дјечи? Од—ат. — Женскиње и њихово изборно право у Угарској, од К. М. — Пророк пјесник о Косову, од Миливоја. — Мали Жарко и његова мама. (Слика из најближе прошлости.) Од М. Ђ. — Мудре изреке. — Жене које не рађају, од А—л. — Мудре изреке. — Борба против умирења одојчади, од Др. Х. — Разне биљешке. — Биљешке из здравља. — Биљешке из домаћука.

Лист Срба и Хрвата у Швајцарској. Студенти Срби и Хрвати у Швајцарској покренули су у Женеви „Union“, лист на француском језику. Уредник му је Милош Станојевић, студент књижевности. Лист излази 1. и 15. у сваком мјесецу а задатак му је, да своје читаоце што боље упозна са друштвеним наукама, моралом и политичком економијом. Поједини бројеви стају у Швајцарској 25 сантима а за остале земље 35 сантима.

Богословија у Сарајеву. Питање преноса рељевске богословије у Сарајево потезало се већ више година и једва једном лође вријеме да се то питање скине с дневног реда. Земљиште за зидање зграде већ је купљено, у колодворској ул, према новом музеју, а са градњом отпочеће се на прољеће и већ у другој школској години почеће и предавање у новој богословији.

Антун Немчић. 1. јануара навршило се сто година, што се родио један од најодличнијих Илираца — Антун Немчић. Уз Станка Врза, Мирка Боговића, Тома Блажека и остале илирске трудбенике пјевао је и он на материнском језику и будио народ свој. Почетне пјесме његове штампане су у Гајевој „Даници“. („Два врела“ год. 1839.). Док су се други његови борили као кајкавци са књижевним језиком, Немчић ступа у њихово коло као чисти штокавац. Ова велика олакшица, а уз то и његови душевни дарови, учинише од њега првога пјесника. Познате су красне његове пјесме: „Гроб калуђера“, „Химна српских жртава“, „Задња пјесма домовини“. Његови „Лептири“ су излив ожалостане и тужне душе, која не зна што је узвраћање љубави. „Лептири“ зато тугу и бол срца свога шапућу цвијећу и траже у њега утјехе и лијек својим ранама. У напону снаге, у у 36 година (год. 1849.) оте га пријатељима и домовини крута смрт. Понисујући у Подравини народне стражаре, оболио је од колере и умро у Крижевцу. Скромном, али чувственом и достојном славом прославили су Немчићев спомендан вриједни Крижевчани, окитивши и покојников гроб цвијећем и приредивши свечаност, у којој су судјеловала сва домаћа друштва. Загребачко позориште прославило је такођер Немчића комеморацијом у недељу и спојиће ту прославу с успоменом на стогодишњицу другога Илира, Вукотиновића.

Вјечна слава Антуну Немчићу!

Низ представа. О српском дилетантском позоришту из Сарајева јављају: Како се сваки даном осјећа живље интересовање за наше Позориште, то је управа одлучила, да да један одабран низ представа: „Свет“ од Бр. Нушића; „Под облацима“ од Бр. Нушића и „Јанковић Стојан“ од Ј. Протића; „Хасанагићница“ од А. „Шантића“ и „Шаран“ од Змаја; „Сеоска лола“ од Тота; и „Женидба“ од Гогоља и веслу игру „Цврчак“. У пошљедње је дане управа ангажовала још једну глумачку снагу, а Добриновићев се

долазак сваки час очекује. Из дана у дан јављају се нови чланови дилетанти, па ће тим бити и олакшано играње, а има наде, да ће се и од наших синова моћи исклесати стални и добри чланови. Како се чује, кренуће наше Позориште до мало и у провинцију, да оживи наше клонуле градове.

Распис награда. Према одлуци Гл. Скупштине бр. 23 ех 1912, а на предлог Књижевног Одјељења бр. 20 ех 1912, расписују се овим за 1912. ове награде: Из задужбине Јована Наке Великосемиклушког I. За оригинална дјела белетристична: роман или приповијетку, трагедију, глуму или шаливу игру, путопис; награда К 100 —1000, према вриједности и величини дјела. Рок Петров Дан 1912 год. II. За оригиналне студије и расправе: (1) из српске историје политичне, књижевне или културне, (2) о савременој књижевности и умјетности српској, (3) о бројном, привредном и просвјетном кретању Српског Народа у Карловачкој Митрополији. Награда К 50—100, према вриједности дјела од штампаног табака формата Љетописа где ће се оне штампати. II. На дјело Статистика Срба у Карловачкој Митрополији у коме се има изнијети: (1) Претрес и преглед (по могућности потпуно) литературе и старијег архивског материјала статистичког. (2) Критички претрес статистичког материјала који нам сад стоји на расположењу. (3) Извод из свега материјала статистике народа по покрајинама, жупанијама, епархијама и мјестима, даље кретање народа нашег у разним правцима, однос према другим расама, које живе међу нама и т. д. У овом раду се имају узети у обзир сва племена у Угарској која нашим језиком говоре, без обзира на вјеру и име (Буњевци, Шокци, Карашевци, Бошњаци, Хрвати). Награда К 2800, рок Петров Дан 1913 год. — Из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије, IV. За оригиналну монографију или расправу из историје Срба у Угарској. Награда 50 дуката. Рок до 31 дец. 1913. Услови: 1. Дјела која се пошљу на расписану награду морају се послати анонимно и писана туђом руком, најбоље на машини. Име писца треба да је означено у затвореном писму које ће носити исти знак као и рукопис. 2. Награда ће се издати онда кад писац поднесе Матици награђено дјело штампано, и то у 25 примјерака, или ако пристане да му се, уз уговор, дјело штампа у издањима Матичиним. 3. Ако се дјело буде штампало у Љетопису, с наградом по штампану табаку, награда ће се издати пошто рукопис буде сложен. Из Главне Скупштине Матице Српске, држане у Новом Саду 11. (24) октобра 1912. Др Гелеон Дунђерски с. р. председник.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Манифестације. Поводом одржане побједе грчке флоте над турском у недељу послје подне биле су манифестације на Цетињу, када су манифестанти приредили овације пред овдашњег грчког посланства г. Евгенијадиса, као год што су манифестовали и пред посланством краљевина Србије и Бугарске у част побједе доносног савезничког оружја. Том приликом и председник пријестоницке општине унутио је председнику општине у Атини овај телеграфски поздрав:

„Грађанство црногорске пријестонице са усхићењем је примило вијест о побједи грчке флоте над флотом вјековног непријатеља крста и просвјете. Својој великој радости оно је данас дало јавног израза у манифестацијама пред овдашњим посланством савезничке Грчке.

Цетиње и с њиме сва Црна еора диве се храбрости грчких мрнарца, тијех до- стогонијех потомака јунака од Саламине. Цетињско грађанство најтоплије Вам честита побједу, одушевљено учествујући у садашњој радости грчког народа, која је уједно радост и свијех балканских Краљевина“.

Црвени Крст. Друштво Црногорског Црвеног Крста примило је даље ове прилоге у перперима:

Одбор за скуп. прилога Опатија, Волоско 1000, село Хоџић, Херцеговина 121, село Раштан, Херцеговина 930, „Новоје Време“, Петроград 112775. Одбор за скуп. прилога, Сарајево 30000, Прва женска гимназија, Варшава 11250, Станоје Ђорић, В. Градишка 960, Сондаинер, Франкфурт 28650, Филип Ђуrowић, Котор 50, Амерички Црвени Крст 1202375, лист „Il Piccolo“, Трст 64290, Т. Хоен, краљ. консул, Брисел 25536, Општина Ерцер-Нови Бока 1000.

Прилози сакупљени у Кртолима, (Бока) Јоко Дубравчевић 100, Иво В. Ивашевић 100, Поп Марко Костић 50, Богдан Барбић 50, Андрија Бринић са синовима 50, Поп Јован Борета 40, Марко Лакичевић 30, Марко Кикановић 30, Иво Костић 30, Томо и Панто браћа Костић 30, Јово Миловић 30, Драго Кикановић 20, Саво Јокић 20, Иво Старчевић 20, Ђуро Мило-

вић 20, Јоко Русовић 20, Васо Барбић 20, Дон Иван Слаби 20, Ђуро Ђиновић 20, Божо Микијељ 20, Васо Кикановић 20, Широ Костић 20, Богдан Миловић 20, Марко Миловић 20, Божо Ђукић 20, Илија Кларор 20, Нико и Иво браћа Перичић 20, Јоко Перичић 20, Вуко Антоновић 15, Иво Бринић 15, Ђуро Антоновић 10, Иво Перичић 10, Лазар Лакичевић 10, Саво Лакичевић 10, Марко Костић 10, Васо Костић 10, Јаков Милошевић 10, Саво Старчевић 10, Јоко Костић 10, Никола Смуђа 10, Драго Кикановић 10, Вуко Трипиновић 10, Иво Радонић 10, Иво Ђиновић 10, Јово Ђиновић 10, Нико Костић 10, Јоко Ивашевић 10, Иво Миловић 10, Јоко и Перо браћа Микијељ 10, Иво Ивошевић 10, Ђуро Перичић 10, Јоко Дубравчевић 10, Перо Бујеновић 10, Ђуро Кларор 10, Широ Дубравчевић 10, Нико Перичић 10, Перо Перичић 10, Марко Јокић 10, Иво Јокић 10, Јоко Окиљевић 10, Вуко Антоновић 10, Иво Бујеновић 10, Нико Старчевић 10, Нико Костић 10, Ђуро Десантло 10, Саво Миљешковић 10, Стане уд. Миловић 10, Маре уд. Барбић 10, Јане уд. Стјепаничић 10, Лазо Антоновић 6, Илија Кларор 6, Иво Станевић 6, Иво Старчевић 6, Маријан Ђурђевић 5, Вуко Барбић 5, Јоко Франовић 5, Јоко Костић 5, Марко Милошевић 5, Иван Крвавица 5, Божо Кларор 5, Крсто Перичић 5, Марко Перичић 5, Јоко Јокић 5, Иво Окиљевић 5, Јоко Миошевић 5, Перо Барбарић 5, Јоко Ђиновић 5, Иво Бринић 5, Вуко Ивошевић 5, Илија Радонић 5, Михо Грубишић 5, Перо Дубравчевић 5, Иво Бринић 5, Ђуро Миљешковић 5, Перо Костић 5, Богдан Старчевић 5, Јоко Старчевић 5, Вуко Никетић 5, Јане Костић 5, Јане Ивошевић 5, Јоко Ивашевић 5, Васо Ђуришић 5, Марко Јокић 5, Иво Бујеновић 5, Нико Бујеновић 5, Иво Стегић 5, Ђуро Беновић 5, Иво Л. Стегић 5, Перо Бујеновић 4, Анђе Миошевић 3, Маре уд. Антоновић 2.

Општина Кртоле 500, Гледалишко Друштво Јесенице 40, од четири представе Кинематографа, Цетиње, том приликом приложише: Душан Греговић 1020, Аустријско Посланство 8, Душан Вукотић 5, Душан Перовић 3, Милан Димитријевић 2. Чиновници станице Калкуни, Русија 6750.

Одбор за скупљање Прилога, Столац 600, Редакција листа „Il Dalmata“ Задар 148159, Одбор за Редни Криж, Крања 20, Становници града Жмеринке, Русија 17633, Александар Марозов, Вороњез (Русија) 26250 Јован Самарцић, Кривошије 50, Милош Самарцић, Кривошије 50, Аћим Радловић, Кривошије 50, Администрација „Widenskho Deniku“ Беч 2104, Quattlego Trede, краљ. консул Палермо 149648, Т. Мелников, Болград (Русија) 30, Особља VI и III Гимназије, Варшава 105. Чиновници Полиције, Болхов (Русија) 60, Инспектор А. Колесников, Луганск (Русија) 1250, Особље гимназијско, Олвиопол (Русија) 1337, Ј. Ваљда, Лебедин (Русија) 125, Ученици Народне Школе, Павлоград (Русија) 15, Одбор за скуп. прилога, Задар 513146, Особље Прохор, мајдана кам. угља, Мушкетово (Русија) 6250, Никола Дилић, учитељ, Болград (Русија) 3750, Срп. Црквена Општ. св. Ђорђа, Индијана Харбор (Америка) 625, Особље II женске Гимназије, Бахмут (Русија) 40, Maison Piège, Montecarlo 6.

Преко посланства Кр. Србије на Цетињу Светозар Хурбан — Вајански, књижевник 720.

Поглаварство, Осјек 1000.

Преко Царске Руске Мисије, Цетиње: I. Департ. Мин. Инстр. Дјела, Петроград 213440, „З“ Петроград 1920, Димитрије, енисроп Тавридски 1264.

Срп. Православна Општина, Голубинци (Угарска) 25004, Хрватско Добротворно Друштво, Пунта Арена (Америка) 1810, Андрија Ивановић Дросси, Москва 60490, А. Скоти, краљ. конзул, Болоња 28350.

Прилози скупљени у Окучанима: Симо Ећиновић 334, Стево Јањеговић 334, Јосип Селак 166, Пале Продић 334, Милан и Бранко Мимић 3334, Ђуро Накарада 166, Лука Лазар 166, Миле Милошевић 334, Дале Петковић 166 Гавро Драча 034, Раде Станковић 067, Милан Пиневац 166, Илија Радивојевић 334, Јоцо Вујић 50, Светозар Лапчевић 40, Сава Мајсторовић 334, Андрија Перушић 5, Ђуро Бабић 166, Јанко Матић 2, Марија Силеичевић 067, Милан Мајсторовић 666, Милан Форкапа 166, Александар Шамшал 166, Љубомир Вукосављевић 067, Дмитар Вукдраговић 067, Дмитар Јока 166, Никола Вујасиновић 067, Љубица Драгосављевић 166, Душан Ковачевић и Емил Мајсторовић 4140, Душан Јанчић 2933, Дале Булат 333 Драгин Прибичевић 2693, Светозар Лапчевић 1984.

Друштво „Српско Браство“, Букурешт 276, учитељ и ученици основне школе, Рени (Русија) 65, пл. Ферари, кр. цр. консул, Бенова 480, пл. Зона, кр. цр. консул, Турин 480, Доброволни прилози, Бенова 147952.

Прилози скупљени у Вебстеру (Америка): Петар Ј. Копривица 50, Мато М. Копривица 50, Алекса Ј. Копривица 50, Марко Ј. Копривица 50, Обрен Н. Копривица 50, Јосип Н. Копривица 50, Глигор П. Копривица 50, Симо А. Миловић 50, Анто Ј. Миловић 50, Гојко З. Миљанић 50, Јован К. Копривица 30, Јаков К. Копривица 30, Јеврем Н. Копривица 25, Ђетко М. Копривица 25, Петар М. Копривица 25, Косто А. Копривица 25, Ђоко С. Радонић 25, Стеван Р. Миловић 15, Милован С. Новаковић 50, Максим Р. Новаковић 50, Андрија С. Булаић 30, Никола С. Булаић 30, Коста М. Блечић 50, Лазар Ст. Гргур 50, Коста М. Гргур 25, Симо С. Копривица 50.

Капетан Саркисов, Ставропољ (Русија) 8250, Ј. Зигомала, грчки консул, Николајева, (Русија) 75795, „Giornale d'Italia“, Рим 180877, А. Скоти, кр. цр. консул, Болоња 11298.

Прилози скупљени у Бару: Муфтија Карађузовић 100, Л. Ујка 20, Марко Гураш 12, Пренча Ђ. Дабовић 10, Зеф Ђокић 10, Др. Зангерле 10, Михајло Бератовић 10, фрн. М. Бркан 10, Дон Ућелини, парох 10, Реџеп Шеховић 10, Брахо Бећовић 10, Мусто Лакомица 10, Мухамед Омербашић 10, Ос. Дивановић 10, Ђ. Моравић 10, Асан Карађузовић 5, Бећир Турјелица 5, Мекула Мустафић 5, Ало Ђолић 5, Ало Никчевић 5, Хаџија Алил Суличић 5, Јашо Омербашић 5, Васе Бератовић 5, Томо Марђокић 5, Јакоб Алферовић 5, Франо Ђетковић 5, Зеф Пала 5, Радован Милиновић 5, Филип Јововић 5, Стојан Митровић 5, Нешо Мартиновић 5, Симон Коља 5, Зеф Токић 5, Шан Миљето 5, Ђок Мислоца 5, Митар Јововић 5, Палок Марку 4, Дед Марку 4, Саво Мартиновић 4, Бернардо Витић 4, Кел Бегу 4, Дрек Прелја 4, Тахо Лакечевић 4, Суло Перочевић 4, Емро Ђуламеровић 4, Емро Дивановић 3, Суљо Бркан 3, Ало Мустафагић 3, Максим Ђуричковић 3, Кољ Гуракућ 3, Јагош Перишић 2, Кољ Милета 2, Марко Триповић 2, Шабо Лакор 2, Омер Вракић 2, Јакуб Карађузовић 2, Суло Бећовић 2, Усеин Каластрић 2, Мустафа Карађузовић 2, Гаспар Темали 150, Рок Сахатчија 150.

Директор Буњин, Луганск (Русија) 14250, Б. Сергијевски, Архангелск (Русија) 6975, Колегиум гимназије, Анањев (Русија) 6750, Официри 83-ег пјеш. пука, Ставропољ Русија 1000, Јапански Црвени Крст, Токио 955, Ото Франк, кр. цр. консул, Анверс 2000, Срп. Нар. Одбор, Њујорк 14700, Шпањолски и Аргентински Цр. Крст 28650, Ученици основне школе, Кишињов (Русија) 15, I. жен. гимназија, Варшава (Русија) 45, Учитељи и ученици гимназије, Кишињов (Русија) 2250, Пошт. станица, Ставропољ (Русија) 1875, Одбор за скуп. прилога, Блато (Корчула) 1000, Њезино Вел. Царица Бугарска, Софија 493864, Кармино Гало, кр. цр. консул, Бари 69170, Максимос, Одеса (Русија) 36958.

Званични огласи

ОГЛАС

Сви пиже изложени Закони, Стеногр. Биљешке Црногорске Народне Скупштине за Краљевину Црну Гору и Албуми, Јубиларна издања са назначеним цијенама могу се добити на Цетињу у књижарама: Мартиновића и Иванишевића и А. Рајнвалда; у Подгорици у књижарама: Коста К. Станића, Рундо и Загора и П. Вукотића; у Никшићу у књижарама: Симата Гарчевића и Ш. Лаковића; у Колашину: у књижари: Кујачића и Тошковића.

	Перп.
1. Устав за Кр. Црну Гору	1—
2. Закон наредбе, упуства и др. за осн. школе	2—
3. Закон о нар. школама	—50
4. Закон о судском поступку у грађанским парницама	1—
5. Закон о штампи	—50
6. Кривични Закон	2—
7. Закон о изборима народних посланика	—30
8. Закон о уређењу Држ. Савјета	—30
9. Закон о пословном реду у Држ. Савјету	—30
10. Закон о Министарској одговорности	—30
11. Закон о Експропријацији	—30
12. Закон о уређењу привредног Савјета	—20
13. Закон о привременом пословном реду у Народној Скупштини	—40
14. Закон о јавним зборовима и удружењима	—20
15. Закон о држ. буџету	—30
16. Закон о парохијском свештенству	—50
17. Закон о јавним правозаступницима	—50
18. Трговачки Законик	—80
19. Закон о порезу на алкохолна пића и таксирању судских пресуда	—20

20. Закон о поступку судском у кривичним дјелима	150
21. Закон о поједи, насељењу и уживању Бриске Горе	—30
22. Закон о измјенама и допунама у закону о изборима народних посланика	—30
23. Закон о административној поједи Црне Горе	—30
24. Закон о Устројству судова у Кр. Црној Гори	—30
25. Закон о измјенама у Кривичном Законику	—20
26. Закон о измјенама и допунама у закону о порезу на приносод капитала и рада од 15. нов. 1905. год.	—30
27. Закон о Лову	—30
28. Закон о држав. новцу	—30
29. Закон о повластицама	—50
30. Закон о рудима	—80
31. Закон о измјенама и допунама о јавним правозаступницима	—40
32. Закон држ. Зајму за 1912. г.	—30
33. Закон о таксама	—50
34. Закон о порезу на принос од капитала и рада из 1911. г.	—50
35. Правилник Државне Хипотекарне Банке Краљевине Црне Горе	—30

Стеногр. Биљешке Цр. Нар. Скупштине:

Свеска за годину 1906.	перп. 4—
" " " 1907.	" 4—
" " " 1908.	" 2—
" " " 1909.	" 2—
" " " 1910.	" 4—
" " " 1911. (ванредан сазив)	" 050

Албуми

— Јубиларна издања —

Албум слике из Црне Горе од 1910 године	перп. 3—
Албум Владајуће Куће Петровић-Његош од 1910 год.	4—
Албум Владајуће Куће Петровић-Његош у луксузном издању	50—
Цетиње, 1911.	

Управа Држ. Штампарије.

ОГЛАС

Марко Вуков Јаблан из Доброског-села (Црна Гора) отишао је о трагу седам година у Америку. Потоњи се је пут јавио својој фамилији мјесеца августа 1911. године из мјеста: Jascent Oregon Pof Box: 302. — Сјеверне Америке.

Моли се свако ко би о поменутом што знао да обавијести ово Министарство.

Број 42. Из канцеларије Краљ. Министарства Иностраних Дјела. 12. јануара 1913 год. Цетиње. 1—1

Приватни огласи

Црногорска Банка НА ЦЕТИЊУ

прима улоге на штедњу и по текућем рачуну уз повољне услове. Купује и продаје чекове на сва мјеста Јевропе и Америке. Купује и продаје стране новце уз најповољније курсеве. — Врши исплате како за Цетиње тако за сву Црну Гору уз врло повољне услове и брзо. Исто тако за иностранство.

Банка је у вези са банкама првога реда у Русији, Њемачкој, Аустрији, Угарској, Босни, Хрв. Славонији, Француској, Италији, Енглеској, Америци и т. д. У данашње вријеме најгодније је новац шилати преко Црногорске Банке. П. п. бр. 883, 9,10

НА ЗНАЊЕ

Пошто је мој син Крсто Н. Ристовић непунлетан, одвише раскошан и сувише постао расипач наше имовине, — то овим стављам до знања свакоме, да од данас па у будуће ни за какве његове дугове одговарати нећу чега ради сваког заинтересованог овим објављујем у смислу законских прописа.

Подгорица, 3. јануара 1913.

Р. 55, бр. 4, 1,3 Нешо Т. Ристовић.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег непрежаљеног и незаборављеног сина, односно брата

† Стева Старовића

покојни Стево похитао је из Сјеверне Америке у своје отачаство Црну Гору, да приспије у рату, али у путовању ухвати га болест и пресели се у вјечности код своје куће на Његишима, у жељном загрљају своје мајке и својих сродника. 23. децембра 1912 године, у 25 год. свог живота.

Доживотна хвала браћи Раићевићима, односно ујацима Марошима, Браковићима и у опште Његишима, који покојника до вјечне куће попра-тише и брачки ожалише.

Хвала г-ну попу Јовану Радонићу и г-ну учитељу Васу Врбици, који над покојником опјело извршише.

Још један пут срдачна хвала свима, који ма којим путем узеше учешћа у овој нашој великој жалости.

Његиши, 4. јануара 1913.

Ожалошћена: мајка **Иве**; браћа: **Јово** и **Лука**; сестра **Анђа**. Р. 122, бр. 5, 1,1

ЗАХВАЛНОСТ

Приликом смрти нашег драгог и незаборављеног оца

† Сава Гаврилова Иванишевића

који се услед тешке болијести 19. децембра 1912., у 79. години свог иначе јаког живота пресели у вјечност, сматрамо за дужност и овим путем вјечито захва-лити: грађанству вароши Цетиња и околине, Добрљанима и нашој браћи Доњокрајцима, који покојника при болести често походише, а погребу његову у онако великом броју, нарочито у овим данима, присуствоваше пратећи га с нама заједно до вјечног му стана.

Не можемо такође пропустити а да не изјавимо нашу најтоплију благодарност командату приморског одреда го-сподину генералу Митру Мартиновићу, који се изволио често распитати о по-којниковом здрављу; као и цетињском баталеону на челу свог командата са осталом г. г. официерима на Мурићанима, који на глас пок. смрти похиташе, те нам уместу своје дирљиво саучешће изјавише.

Искрено захваљујемо свијема онијема, који нам телеграфски и писмено своје саучешће изразише.

Хвала проту Матановићу и попу Дре-цуну на извршеном црквеном обреду.

Још једном нека је наша доживотна хвала свијема и сваком, ко нам ма којим путем указа утјехе и у овој нашој жалости — осјетном губитку милог и доброг нам родитеља. —

Доњи Крај, 3. јануара 1913.

Ожалошћени: синови: **Ристо** и **Јоко**, са осталом родбином. Р. 194, бр. 7, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда непрежаљеног и незаборављеног супруга, од-носно оца

командир подгоричког баталиона

Селим Бибезић

који се дана 31. децембра 1912 год. пре-сели у вјечност, сматрамо за особиту и најсветију дужност овим путем најпони-зније и најоданије изјавити доживотну благодарност Његовом Величанству Кра-љу Господару, који нам приликом смрти рахметли Селима најмилијостије благоиз-воље јавити утјешитељно високо теле-графско саучешће, које нам тугу и жалост са свагдашњом благонаклоношћу ублажи.

Вјечита и доживотна хвала и благо-дарност Предсједнику Владе, мин. војном генералу ађутанту бригадиру г. Митру Мартиновићу, г. вој. Илији Пламенцу, г. министру унутрашњих дјела г. Јовану Пламену, предсједнику Краљ. Великог Суда г. др. Лазу Томановићу и муфтији г. Муртеза Карађузовића — који нам телеграфски дирљива саучешћа извољеше послати и тиме нам тугу и жалост олак-шаше.

Искрена хвала господи: заступнику обл. управе Станку Марковићу, чл. Обл. Суда и народном посланику кап. Милисаву Шаковићу, секретару обл. управе Милошу Вучинићу, економу Станку Тино-ровићу, шефу полиције кап. Андрији Не-незићу, кап. Крсту Лаиновићу, кап. Блажу Вујовићу, Симу Вукчевићу, секретару Обл. Суда Шпиру Радовићу, управитељу Гим-назије Михајлу Буквићу, професору Милу Врбици, учитељу Лазару Чобелићу, ни-сару царинарнице Лазу Врбици, трговцу Нику Цаневићу, кап. Саву Шестићу, Со-кол Бацу Ивезићу, Василију Ђиновском, Јовану Лумовићу, који на челу са вели-ким бројем од све три вјероисповијести грађанства града Подгорице саучешћа изјавише и до вјечне куће рахметли Се-лима испратише.

Напокон хвала и благодарност свакоме ко на ма који начин у нашој жалости учествоваше.

Подгорица, 3. јануара 1913. год.

Ожалошћени: супруга; синови: **Омер**, **Садик**, **Капан** и **Дервиш** — **Бибезићи**. Р. 237, бр. 6, 1,1